

B I L L E D K D N S T

DU VERDEN!

VENEZIABIENNALEN: ILLUSTRERT REISEBREV AV CONSTANCE TENVIK
ERLEND HAMMER: «TRENGER VI EN KVINNELIG, AFRIKANSK KNAUSGÅRD?»
DOCUMENTA 14: SYSTEMATISERT VANVIDD! KJETIL RØED RAPPORTERER
THE GOBAL ART PROJECT: INTERVJU MED SELENE WENDT

INTERPRESS 1297-03



9 771501 446000
RETURUKE v 38

NYHETER
INTERVJUER
KRITIKK

Nº 3 - 2017 - kr 75,-

↑ Constance Tenvik tegner
kritikk fra Veneziabiennalen

INNHold

NYTT

6

Resultat fra leserundersøkelsen /
Notiser og aktualiteter

KOMMENDE

14

Tanja Sæter om «Coast Contemporary
2017» / Cameron MacLeod og Magnhild
Øen Nordahl om Aldea / Valentin Manz

TEMA

18

HVA I ALL VERDEN?
Et blikk på de internasjonale
kunstmønstringene akkurat nå



20

VENEZIA: Constance Tenvik rapporterer
i skrevet og tegnet form fra sin første
biennaleopplevelse

32

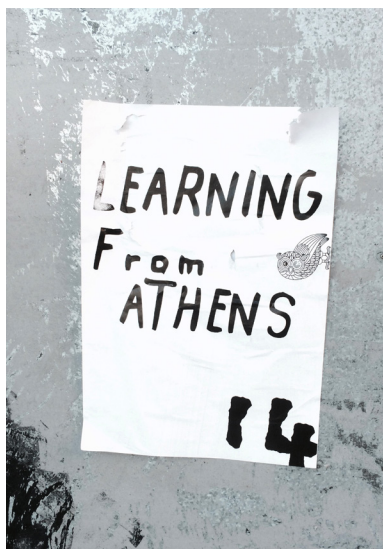
Erland Hammer om nyliberalisme,
kvinnelige Knausgårder og hvor datert
documenta (14) egentlig er

36

DOCUMENTA 14: Kjetil Røed har vært i
Athen og Kassel og sett bakover i his-
torien og på tvers av landegrensene på
jakt etter mening og sammenheng

42

The Global Art Project: Norges kanskje
mest internasjonalt orienterte kunst-
personlighet, Selene Wendt, snakker
med Gaute Brochmann om det å ha
verden som virkefelt



KRITIKK

54

«Norsk skulpturbiennale 2017»
(Vigeland-museet)
Avgangsutstillingene i master ved KHiO
(Kunstnernes Hus / KHiO)
«Kåre Kivijärvi – Kamerakunstneren»
(Henie Onstad Kunstsenter)
Bjørn Mortensen
(Akershus Kunstsenter)
«Mot skogen – Knausgård om Munch»
(Munchmuseet)
«Retrospektiv: Grethe Unstad»
(FELT)



«triage»: Masterutstillingen i kunst,
Fakultet for kunst, musikk og design (UiB)
(Bergen Kunsthall)
«Garderoben»
(Kristiansand Kunsthall)
«Ode til en vaskeklut, hymne til en tiger»
(Kunstnerforbundet)
Tori Wrånes: «Hot Pocket»
(Museet for samtidskunst)



PUBLISERT

78

Seks nye, gode publikasjoner ser-
vert av kunstbokhandelen Torpedo til
leseren

DEBATT

80

«Kunstens Sprengkraft» av Bo Krister
Wallström / Kulturrådets tilsvar til
Marianne Hultman

MINNEORD

84

Eva Lange (1944–2017) /
Therese Christensen (1946–2017)

NBK

86

Styrets stemme ved Hilde Tørdal,
styreleder i NBK

BILLEDKUNST

Redaktør:
Gaute Brochmann

Fagredaktør:
Tine Semb →

Redaksjonsråd:
Ingerid Almaas
Jan Christensen
Espen Hauglid
Marianne Hurum

Layout:
Tine Semb

Ekstern korrektur:
Liv Brissach

Redesign (2014):
Eriksen / Brown

Utgiver:
Norske Billedkunstnere (NBK)

Trykk:
Zoom Grafisk (Drammen)

Font:
LL Grey av Studio Auréle Sack

Papir:
Munken Lynx Rough 100 (innmat)
Munken Lynx 240 (omslag)
Munken Premium Cream 13 115 (plakat)

Bekreftet opplag:
3 700



Abonnement: 6 utgaver per år
Innland: kr 400,- / Utland: kr 550,-
Studenter: kr 250,- / kr 350,-

Abonnement:
Tine Semb
tine@billedkunst.no

Annonsealg:
Siri Hermansen
annonse@billedkunst.no

Medlemmer i NBK mottar bladet
som en del av medlemskapet

Adresse: Grubbegata 14, 0179 Oslo
Telefon: + 47 23 25 60 30

red@billedkunst.no
www.billedkunstmag.no

ISSN – 1501–4460
Nr. 3 – 2017 – kr 75,-

Bilder i innholdsfortegnelsen:

- ← Constance Tenvik tegner fra Venezia-biennalen.
- ← Internasjonalt fokus: documenta. Foto: Tine Semb.
- ← Carl Mannovs *Untitled (sleep)* (2017) fra «Norsk Skulpturbiennale 2017». Foto: Carsten Aniksdal.
- ← Fra Tori Wrånes' *SIRKLING* på «Hot Pocket» – siste utstilling på Museet for samtidskunst. Foto: Annar Bjørgli / Nasjonalmuseet.

Billedkunst er medlem i Fagpressen
og Norsk Tidsskriftforening.



BILLEDKUNST
2017 · NR 3

REDAKSJON

UTE AV VERDEN

Mine første sterke kulturelle minner fra verden utenfor familiens lune rede er knyttet til kombinasjonen av kultur og internasjonal suksess. Som femåring kan jeg tydelig erindre både at a-ha toppet Billboard-listen i USA og at Bobbysocks vant Melodi Grand Prix. Og selv i avkroken der vi bodde, øverst oppi Numedalen, var følelsen av en lokal eufori over at nordmenn erobret den store verden, slående. I barnehagen var Morten Harket side-stilt med Supermann og Maradona.

Denne tilstanden av nasjonal stolthet tuftet på internasjonal anerkjennelse varte på mange måter i ti år til, og inkluderer så ulike uttrykk som Drillos vei til fotball-VM, *Soffies verdens* (1991) multimillionsalg og Oscar-nominasjonen av Nils Gaups *Veiviseren* (1987) på tampen av 80-tallet. Det hele som kulminerte i 1994 med Lillehammer-OL.

25 år senere: Ingen av ungene i barnehagen eller på skolen der barna mine går, leker at de er artisten og DJen Kygo. De vet ikke engang hvem han er, selv om han gjør det aldri så stort i utlandet. Og OL gidder ikke vi voksne å søke på engang.

Hva har dette med kunst å gjøre? Jo, ved det enkle poenget at i en tid der internasjonale biennaler og utstillinger hauses opp som viktigere enn noensinne, og der det jobbes bedre, mer målrettet og effektivt enn noen gang for å sikre norsk deltagelse på disse tilstelningene, oppleves samtidig både selve biennalene og den norske tilstedeværelsen som forbausende irrelevant.

Det er mange grunner til dette, og med en bred dekning av både Venezia-biennalen og documenta i dette bladet, er det ikke jeg som skal svare på hvorfor det er slik.

Men selv om det er litt trist at det ikke lenger finnes et mer eller mindre imaginært sted utenfor de norske landegrensene der ting er fylt av mening, og der våre lokale utøvere automatisk innhyles i stjerneglans om de bare slippes inn, tror jeg det vi nå ser er en positiv utvikling.

Deler av samtidskunsten generelt – og den internasjonale samtidskunsten tilknyttet disse store fesjåene i særdeleshet – har lenge vært definert av en form for intern selvopprettholdelse der det som produseres av verk ikke nødvendigvis er viktig for verden utenfor på grunn av *kvaliteten* til produktet, men i kraft av *eksklusiviteten* i seg selv. Og at denne mekanismen omsider ser ut til å slutte å fungere, rett å slett ved at folk mister interessen; det er både sunt og på høy tid.

Det er mulig jeg tar feil. I likhet med den nyliberale ideologien dette springer ut fra, kan det godt være at biennalene og den internasjonale scenen vil overleve videre, om ikke annet på mangel av alternativer. Men slik det oppleves nå, kjennes det som om denne utgaven av *Billedkunst* er et vitnesbyrd fra begynnelsen av slutten av en æra.

Gaute Brochmann



BEGYNNELSER OG HELHETER

«Avgangsutstillingen master i billedkunst 2017»
Kunstakademiet i Oslo (KHIO)
Kunstnernes Hus / 26.05.–11.06.

«Avgang 2017: Agreement Between Seasons»
Masterutstillingen 2017
Medium- og materialbasert kunst /
Kunst og offentlige rom (KHIO)
Kunsthøgskolen i Oslo / 01–11.06.

De nybakte masterstudentene i Kunst og håndverk er mer helstøpte enn de mer nølende og innadvendte masterkandidatene i billedkunst.

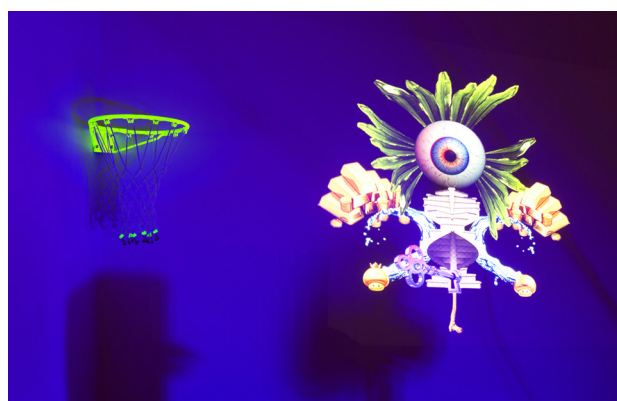
For å ta det første først: Når det gjelder avgangsutstillingen i master (billedkunst) er min hovedinnvending at utstillingen kommuniserer dårlig. Allikevel er det en stamina i verkene her som avkrever en viss heder: Dette er kunstnere som ikke lar sine prosjekter styres av billige salgshensyn eller tilpassningsvillige strategier. De fordyper seg i innadvendte former, uten å ta særlig mye hensyn til betrakteren, noe som også fører til at de ikke skryter på seg noe de ikke kan stå for. Holdningen er det ikke noe i veien med, selv om det skorter på ønsket om å fortelle andre om hva de holder på med.

Bare se på Ane Kvåles *The work worked*. Tomme korktavler som venter på et budskap som kan festes på dem er ikke bare en avventende form, men en markering av begynnelser og det som kommer mer enn det som er ferdig tenkt og sagt.

Lina Ella Maria Norells malerier er det mest poetiske uttrykket for denne nullstillingen av estetikk som basert på innhold eller klart «budskap». Gjennom spøkelsesaktige eller kronbladformede krumninger på lerretet tegnes det opp en dunkel verden hvor *noe* trer frem fra det skjulte, mest som en ikke-ennå-avdekket fiende eller trussel. Verkene lener seg på det skumle, *das Unheimliche*, mer enn den tørre abstraksjonen formene vanligvis kunne blitt assosiert med. Det er en affektiv vridning på maleriene som holder dem unna slike kjøligheter – vi er tett på en dampende fantasi snarere enn en geometrisk fornuft. Maleriene har temperatur, ingen tvil om det. En intensitet som fascinerer, selv om de ikke umiddelbart kan (eller kanskje bør) forstås. De fungerer heller som et omriss av det gåtefulle, et pek i retning av noe dunkelt det er verdt å dvele ved. Men kanskje mest som en slags begynnelse, et sted å starte fra, noe som jo passer godt med utstillingens ramme (avgangsutstillingen som markør for endt utdanning og bebudet karriere).

FUNDAMENTAL DISSENS

Morten Jensen Vågens tavlelignende, frittstående vegginstallasjon (*So it Goes*), blir stående som en motpol til Kvåle. Heller ikke her er det noe bestemt budskap som skal formidles, men i sterkere grad er det en posisjon som lokaliseres, et definerende utgangspunkt for hvor ferden går videre. Både de forskjellige elementene av funnede objekter og videoverkene som er montert rundt på veggens lokaliserer et nullpunkt for dissens, sivil motstand. Her skal ståltråd-gjerder klippes opp og byrom redefineres ut fra andre parametere enn de instruksjonene som er lagt ned i dem av utbyggerne og planleggerne. Denne obsternasigheten er refleksiv, men peker mot en fremtid hvor





detournement-strategiene – altså alternativ, kjettersk eller kreativ bruk av offentlige rom – skal rettes mot et mål, en motstander.

Den maktkritiske holdningen fylles med mer substansielt innhold i Martin Whites forelesnings-performance *Are We Not Drawn Onward, We FeW, drawn OnwarD to NeW erA*, hvor hjerneforskerens C. W. Sem-Jacobsens dubiøse eksperimenter med psykiatriske pasienters hjerner på Gaustad sykehus gjenfortelles. Fotografier og beretninger om hva som skjedde tegner opp det overgrepet som det er verdt å gjøre motstand mot, og kompletterer dermed Morten Jensen Vågens generiske dissensposisjon: Dette er ikke bare en beskrivelse av verdien av å gjøre motstand, men en beskrivelse av hvem fienden kan være: maktpersoner som tar seg til rette med individer som er svakt stille eller ikke kan beskytte seg selv.

Det mest solide prosjektet på utstillingen på Kunstnernes Hus er utvilsomt signert Siri H. Wohrm Fossum, som har studert en del av Svalbards fjellmasse ved å pulverisere en stein og støpe den til sin opprinnelige form igjen, på stedet, for så å legge den tilbake der hun fant den. Hun er også en naturlig overgang til håndverksstudentene som er langt mindre innadvendte og tilbakeholdne enn de ferske billedkunstnerne.

SPRÅKLIGE BRYTNINGER

Avgangsutstillingen på avdeling Kunst og håndverk (fortsett KHIO) er mer helstøpt og generøs enn master i billedkunst. Nina Kroghs undersøkelser av flerspråklige grenseerfaringer kan minne om Susan Hillers prosjekt på årets documenta, om enn ikke like dramatisk (Hiller tok for seg utdøende språk). Mennesker som snakker forskjellige språk intervjues og uttaler seg om hvordan språkene former måten de tenker og føler på. Denne moduleringen av personlighet gjennom ord, ligger tett på mennesket som et håndverksanliggende, men her er det altså *sjelen* som er materialet, ikke jern, jord eller leire.

Lauren Davies beveger seg også tett inn på hvordan språk og identitet er vevd sammen, men her er det bildet som er mediet og collage som er teknikken. Ved å klippe sammen

eksisterende billedmateriale innenfor rammen av planteformer og håndformen skaper hun en friksjonsflate som skaper fokus for hvordan vi tenker de forskjellige tingene som er sammensatt i collage. Ikke så originalt, kanskje, men en poetisk og fin fremgangsmåte for å komme til roten av hvordan collage kan få oss til å tenke på både identitet og språkets opphav.

FORTELLENDE OBJEKTER

Siri Sandells miniatyrstudier (*Å samle en samlers samling / De navnløse og Tingenes Frankenstein*; 2016–17) tar utgangspunkt i hennes egen families etterlatte og oppsamlede objekter. Her finnes alt mulig: En rekke småfigurer, begere, asjetter, fragmenter av porselen, diaspilder et cetera. Prosjektet er både interessant og sjarmerende i sitt forsøk på å belyse familiehistorien gjennom tingene som samler seg gjennom generasjoner. Men det er særlig sammensetningen av gjenstandene og måten tingenes narrative potensial frigjøres på, som er vellykket. Den litteraturen som ligger skjult mellom bortgjemte og bortglemte ting er jo vitterlig for et familieepos å regne om vi bare tar dem frem og arrangerer dem i en orden som lar deres fragmenter av fortid hektes i hverandre. Alle gjenstander er jo ikke bare seg selv lik, men blir en opphopning av fortellinger som krysskobles når de stilles sammen slik Sandell har gjort det her. Flytt på tingene og en ny historie oppstår.

En slik fornemmelse for helheter som åpner seg for betrakteren står i stil med de fleste av verkene på Kunst og håndverk (master). De vil fortelle om sammenhenger, eller i det minste søke tydelig *etter* dem – noe som skiller dem fra majoriteten av master-studentene i billedkunst, som er mer opptatt av begynnelser. Men et sted skal man jo begynne også.

Kjetil Røed

- 1–3 Siri Helene Wohrm Fossum, *Skansbukta / White Sands / Plaster City* (blandede teknikker) / Lina Ella Maria Norell, *The tower* (2017; olje, oljepastell og kritt på linlærret, speil, eikeramme; 134 x 289 cm) / Agnieszka Golaszewska, *Cosmic Jam and the Places of Power* (2017; blandet teknikk) på Kunstnernes Hus. Foto: Eva Rosa Hollup.
- 4 Gabrielle Aline Parés *All in the Name of –* (2017; mangoplate og bl. teknikk) fra «Agreement Between Seasons», Medium- og materialbasert kunst. Foto: Vegard Kleven.

